

SAMMENSTILLING OG VURDERING AV HØRINGSUTTALELSER OM UTKAST TIL FORSKRIFT OM ENDRING AV FORSKRIFT OM RESTER AV PLANTEVERN MIDLER I NÆRINGS MIDLER OG FØR

- Forordning (EU) nr. 441/2012 av 24. mai 2012 vedrørende endring av vedlegg II og III til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 når det gjelder maksimum grenseverdier for rester av bifenazat, bifentrin, boskalid, cadusafos, klorantraniliprol, klorotalonil, klotianidin, cyprokonazol, deltametrin, dikamba, difenokonazol, dinokap, etoksazol, fenpyroksimat, flubendiamid, fludioksonil, glyfosat, metalaksyl-M, meptyldinocap, novaluron, tiametoksam og triazofos i og på visse produkter.
- Forordning (EU) nr 473/2012 av 4. juni 2012 vedrørende endring av vedlegg III til forordning (EF) nr. 396/2005 når det gjelder maksimum grenseverdier for rester av spinetoram (XDE-175) i og på visse produkter.

Mattilsynet har mottatt 17 høringsuttalelser, av disse var det 7 som var positive til forslaget eller ikke hadde kommentar til det. En sammenstilling av kommentarene blir gjengitt og vurdert i teksten under.

Følgende høringsinstanser har uttalt seg:

Saksnr.:	2012/139182	Høringsinstans	Merknad	Ingen merknad
1	Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet			X
2	Norges Frukt- og Grønnsaksgrossisters			X
3	Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund			X
4	Fiskeri- og Kystdepartementet	X		
5	Statens legemiddelverk			X
6	Norsk Gartnerforbund			X
7	Norsk Bonde- og Småbrukarlag			X
8	Oikos - Økologisk Norge	X ¹		
9	Fremtiden i våre hender	X ¹		
10	Grønn hverdag	X ¹		
11	Biologisk-dynamisk forening	X ¹		
12	Spire	X ¹		
13	Utviklingsfondet	X ¹		
14	Norges Naturvernforbund	X ¹		
15	Forbrukerrådet	X ¹		
16.	Natur og ungdom	X ¹		
17	Utenriksdepartementet			X

¹ Felles høringsbrev

GENERELLE KOMMENTARER

Høringsinstansens syn.

Fiskeri- og kystdepartementet (FKD)

FKD sier at gjennomføringen medfører heving av grenseverdiene for rester av diverse plantevernmidler i produkter som blant annet brukes som ingredienser i fiskefôr, i. e.

hvete, soya og mais. De sier videre at det ikke nevnes noe om regelverksendringen (i Norge eller EU) kan føre til økt innhold av de aktuelle plantevernmidlene i fiskefôr og den eventuelle effekten dette vil ha på oppdrettsfisk.

De sier videre at ettersom innholdet av vegetabiliske råvarer i fiskefôr har økt betydelig de siste årene, er det viktig også å vurdere eventuelle konsekvenser for fisk ved regelverksendringer på planteområdet. De ber derfor om at det i høringer relatert til vegetabiliske råvarer i fôr presiseres om problemstillingen har relevans for fiskefôr og i så fall om det vil/ikke vil ha konsekvenser for fisk.

Mattilsynets vurdering.

I høringsbrevet framkommer det hvilke mat/fôrgrupper som er omfattet av regelverket. Mattilsynet har ikke mulighet til å konsekvensvurdere alle disse produktgruppene og kombinasjonene. Konsekvensene vil imidlertid der hvor MRLene øker for produkter brukt til fiskefôr kunne føre til at restnivået av stoffet øker i oppdrettsfisken. Mattilsynet har vært i kontakt med Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet om dette.

Norske Gartnerforbund (NGF)

NGF mener at EFSAAs begrunnelser i all hovedsak sikrer forbrukernes sikkerhet i form av at hverken ADI (akseptabelt daglig inntak) eller ARfD (Akutt referansedose) blir overskredet. De sier videre at siden grunnlaget for vedtak på MRL endringer av fludioksynil ble vurdert som ikke tilstrekkelig av EFSA, er det positivt at bruksbetingelsene og bruksområdene ikke er endret i Norge.

NGF mener det er uheldig at restnivået av spinetoram vil økes i importerte kirsebær, blåbær og bringebær fra Frankrike, men ser likevel at det er en akseptabel konsekvens for å bekjempe *Drosophila susukii*.

Mattilsynets vurdering.

I høringsbrevet framkommer det enighet med Mattilsynet vurdering av å kunne øke MRL for spinetoram i kirsebær, blåbær og bringebær fra Frankrike. Mattilsynet er enig med NGF at det kan være uheldig å øke MRL, og legger vekt på at alle prosedyrer hvor endringene blir foretatt med bakgrunn i «katastrofiske forhold» blir fulgt, jf. paragraf 18.4 til fo. (EF) nr. 396/2005.

Oikos - Økologisk Norge, Framtiden i våre hender, Grønn Hverdag, Biologisk-dynamisk forening, Spire, Utviklingsfondet, Norges Naturvernforbund, Forbrukerrådet og Natur og ungdom.

Oikos har på vegne av seg selv og organisasjonene som er nevnt over kommet med et felles høringssvar.

De er generelt kritiske til bruk av kjemisk-syntetiske sprøytemidler i matproduksjon og mener at det finnes alternative metoder som er vel utprøvde. De viser også til Miljøgiftutvalgets NOU «Et Norge uten miljøgifter» hvor de har anbefalt redusert bruk av plantevernmidler i Norge.

Oikos m.fl. retter spesielt søkelys mot å øke grenseverdiene for glyfosat i linser og belgvekster fra 0,01 mg/kg til 10 mg/kg. De peker på at en grunnene til å øke grenseverdien for glyfosat i linser er at de tvangsmodner linsene og stiller spørsmål om dette er god landbrukspraksis. Videre retter de søkelyset mot en ny fransk forskningsrapport (Seralini et al (2012). Long term toxicity of a Roundup herbicide and a Roundup-tolerant genetically modified maize. Food and Chemical Toxicology), som konkluderer med at glyfosat kan føre til lever- og nyreskader, kreftsvulster og for tidlig død. Oikos m. fl. mener

risikoen ved glyfosat blir undervurdert og at det blir undersøkt for lite for rester av glyfosat og nedbrytningsproduktet AMPA i det norske overvåkningsprogrammet.

Oikos m.fl. påpeker at Mattilsynet og EFSA kun ser på enkeltstoffers toksisitet og ikke den samlede effekt av flere sprøytemidler (i mindre doser). De viser til flere uttalelser og forskningsrapporter som viser til at «coctail effekter» kan ha uheldige konsekvenser. De mener det er en svakhet ved norske matmyndigheters vurdering av kjemisk-syntetiske sprøytemidler at kombinasjonseffekten ennå ikke blir vurdert. Organisasjonene krever derfor at vurderinger av kombinasjonseffekten blir rutine så fort som råd er.

Organisasjonene mener også at EFSA som Mattilsynet baserer sine vurderinger på, ikke benytter seg av føre-var-prinsippet i sine vurderinger av helserisiko for forbruker. De viser til ny forskning som dokumenterer at danske menns sæd kvalitet er kraftig skadelidende. Det mener at en av årsakene er bruken av kjemikalier i samfunnet.

Oikos m. fl. mener at EFSAAs vurderinger også i urovekkende grad baserer sine opplysninger fra sprøyteindustriens egne opplysninger, og i langt mindre grad basert på uavhengig fagfellesvurdert forskning. De sier videre at føre-var-prinsippet er et anerkjent prinsipp som betyr at ved usikkerhet eller mangel på kunnskap skal det tas sikte på å unngå skade, i dette tilfellet utsette forbrukeren for risiko ved inntak av sprøytemiddelrester. De ser ikke at Mattilsynet har benyttet seg av føre-var-prinsippet og at Mattilsynet kun viser til EFSAAs begrunnelser.

Oikos m.fl. konkluderer med at de ikke kan se at det er framkommet ny forskning eller annen kunnskap som gjør at grenseverdiene for sprøytemiddelrester kan heves, men snarere tvert imot. De mener å heve grensene for sprøytemiddelrester på et slikt faglig grunnlag vil kunne svekke forbrukertilliten til både matvarene og matmyndighetenes styring. De underbygger denne påstanden med også å vise til organisasjonenes underskriftskampanje «Nei til mer gift i maten». Den hadde per 8. oktober hadde samlet 11.418 underskrifter.

Mattilsynets vurdering av kommentarer fra Oikos m.fler

I høringsbrevet kommer det fram uro for bruk av plantevernmidler. De mener det er usikkerhet rundt rester av plantevernmidler og bekymring for helse og miljø. De sier også at det er gode alternative metoder som kan brukes.

Kommentarer til EFSAAs vurderinger

Oikos m.fl. retter søkelyset mot EFSAAs vurderinger og stiller spørsmål om datagrunnlaget de baserer sine konklusjoner på. De nevner at EFSA er for sterkt knyttet opp til industrien. Mattilsynet mener at EFSA sine grunnprinsipper bygger på at fagekspertisen er uavhengige individer som skal ivareta offentlighetens interesser. På [EFSAAs sider](#) er det utdypet hvordan EFSA fungerer og hvilke tiltak de har for å ivareta sin uavhengighet fra alle berørte parter. Det står klart i deres instruksjoner at de ikke skal ha bindinger som sår tvil om deres habilitet. Det kommer klart fram krav som settes til uhildet forhold, bl.a til industrien. De fleste system bygger på tillit og svikt kan forekomme. EFSA viser derfor også til rutiner for hva som skjer hvis det viser seg at eksperter har hatt interesser i forhold til industri som kan påvirke deres vurderingsevne. Mattilsynet følger diskusjoner som angår EFSAAs rutiner som sikrer at fagfolk er uhildet i sine meninger og ikke har et habilitetsproblem. Mattilsynet vil være med å bidra til at systemet har tillit.

Kommentarer til «Coctail effekten»

I dag blir grenseverdier av plantevernmidler vurdert enkeltvis når de blitt satt. Mennesker utsettes imidlertid som oftest for en lang rekke kjemiske forbindelser fra ulike kilder samtidig.

Det er knyttet bekymring til denne problemstillingen. På oppdrag fra Mattilsynet i 2008 belyste Vitenskapskomiteen for Mattrygghet (VKM) derfor prinsippene for hvordan man kan foreta risikovurderinger av kombinerte effekter som følge av eksponeringer for flere kjemiske forbindelser samtidig. VKM konkluderte den gangen med at samvirkende effekt i praksis var et lite problem i Norge (2008). Vi har derfor hittil ikke forventet at helsefarlige kombinasjoner oppstår dersom stoffene inntas i lave doser og ved nivåer under deres respektive akseptable verdier.

Imidlertid ser vi og matmyndighetene i EU at vurdering av enkelt stoffer har sin svakhet. EU har derfor igangsatt flere prosjekter for å vurdere kombinasjonseffekter. De jobber med å identifisere stoffer som virker på samme måte og for å utvikle metoder for å vurdere disse samlet. Det er vanligvis en veldig stor sikkerhetsmargin mellom grenseverdier og den dosen som gir effekt. Denne marginen vil også ivareta eventuell samlet effekt av stoffer.

EU håper å få ferdig metode og retningslinjer for håndtering av kombinasjonseffekter i løpet av et par års tid.

Kommentarer til glyfosat

Mattilsynet mener at EFSA hadde i forkant av vedtakene vurdert nødvendigheten av å endre grenseverdiene og i forhold til forbrukernes sikkerhet. I EFSA's "reasoned opinion" for glyfosat har EFSA konkludert med at MRL verdien for linser sikrer at det ikke er noen risiko for at verken akseptabelt daglig inntak (ADI) eller akutt referansedose (ARfD) blir overskredet.

I og med at det ikke har vært aktuelt å bruke glyfosat for å tvangsmodne linser i Norge, har vi ikke vurdert om dette er god landbrukspraksis (GAP). Vi vurderer heller ikke hva som er god landbrukspraksis i eksportlandet, da det er mange forutsetninger som ikke vi har kunnskap om og som danner grunnlag for GAP.

Oikos m. fl. retter søkelyset mot forskning som sier at glyfosat kan føre til lever- og nyreskader, kreftsvulster og for tidlig død. Mattilsynet har bedt Vitenskapskomiteen for mattrygghet om å vurdere denne forskningsrapporten.

Oikos m. fl. mener risikoen ved glyfosat blir undervurdert og at det blir undersøkt for lite for rester av glyfosat og nedbrytningsproduktet AMPA i det norske overvåkningsprogrammet. Mattilsynet mener vi må se den totale prøvetakingen i en helhet. Glyfosat inngår i det flerårige kontrollprogrammet, og det er en rullerende prøvetaking av glyfosat i forhold til produkter. Kontrollprogrammet er en del av EU sitt flerårige kontrollprogram. Norge følger opp med prøver og analyser i henhold til dette programmet.

Kommentarer til føre-var prinsippet

Helserisiko er alltid vurdert når grenseverdier for rester av plantevernmidler fastsettes. Minste nivå hvor det påvises en langtidsvirkning eller miste nivå hvor det blir påvist akutt helserisiko danner alltid grunnlag for fastsettelse av maksimum grenseverdier. Men, i tillegg er det også tatt hensyn til dyrkingsmetoder og til miljø.

Når man gjør undersøkelser av rester av plantevernmidler i en produksjon hvor god landbrukspraksis (GAP) er brukt, vurderer man den høyeste verdien som er påvist i planten. Hvis denne overskrider grensen for helserisiko av stoffet etter beregning av inntak av produktet, vil dette stoffet ikke kunne bli brukt som plantevernmiddel for den gitte produksjonen.

Vanligvis ligger GAP verdiene vesentlig lavere enn nivåene der helsefare inntreffer. De kan som sagt aldri ligge over disse verdiene. I metoden for å beregne maksimum grenser av

plantevernmiddelrester er det derfor vanligvis lagt inn veldig store sikkerhetsmarginer mellom grenseverdier og den dosen som gir effekt. Mattilsynet mener derfor at metoden i seg selv bygger på et føre-var-prinsipp.

Et annet prinsipp med regelverket, er at stoffene skal vurderes hvert tiende år, for eventuelt å justere MRLer eller fase dem ut. Hvis det underveis avdekkes konsekvenser ved bruk av et stoff, så skal myndighetene ta umiddelbar affære.

Myndighetene mener at føre-var prinsippet derfor ligger inne i systemet og blir ivaretatt på en tilstrekkelig måte.